

Sygn. akt I ACa 806/14

I ACz 1099/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **T. L.**

przeciwko **M. S. (1)**

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 19 lutego 2014 r. sygn. akt I C 896/13 oraz na skutek zażalenia pozwanej od postanowienia o kosztach procesu zawartego w tym wyroku

1. **odrzuca zażalenie;**

2. **w częściowym uwzględnieniu apelacji zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i III ten sposób, że nadaje im treść: „II. odstępuje od obciążenia pozwanej kosztami procesu; III. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. S. kwotę 8 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych), w tym 1 656 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu”;**

3. **oddala apelację w pozostałej części;**

4. **odstępuje od obciążania pozwanej kosztami postępowania odwoławczego;**

5. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. S. kwotę 4 797 zł (cztery tysiące siedemset dziewięćdziesiąt siedem złotych), w tym 897 zł podatku od**

towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt I ACa 806/14 , sygn. akt I ACz 1099/14

UZASADNIENIE

Powódka T. L. wniosła przeciwko pozwanej M. S. (2) pozew o zwolnienie spod egzekucji spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w K. przy ul. (...), zajętego w postępowaniu sygn. akt KM 1171/12 i o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na uzasadnienie pozwu podała, że z wniosku pozwanej toczy się postępowanie egzekucyjne, w toku którego zajęto lokal opisany w pozwie i wyznaczono termin opisu i oszacowania. Lokal ten stanowi współwłasność powódki i również P. L.. Podała, że M. L. (1) przewłaszczył na powódkę prawo do części lokalu umową z dnia 14 lutego 2004 r.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania.

Na uzasadnienie stanowiska podała, że prawo do lokalu przy ul. (...) należy do powódki, jej syna P. L., jej syna M. L. (1) oraz do pozwanej. Pozwana zakwestionowała ważność umowy z dnia 14 lutego 2004 r. jako zawartej w zwykłej formie pisemnej i zawierającej – sprzecznie z art. 157 k.c. – warunek oraz zawartej dla pozor.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2014r. sygn. akt I C 896/13 Sąd Okręgowy w Krakowie: zwolnił własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K., znajdujące się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...), spod egzekucji prowadzonej przez komornika sądowego D. U. do sygn. akt KM 1171/12 (pkt I), zasądził od pozwanej M. S. (1) na rzecz powódki T. L. kwotę 8856zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt2) i nakazał ściągnąć od pozwanej M. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę tytułem opłaty od pozwu, której nie miała obowiązku uiścić powódka.

Sąd Okręgowy ustalił , że własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) należało do M. L. (2) i W. L.. W. L. s. W. zmarł w dniu 21 maja 1996 r. i spadek po nim nabyli: żona spadkodawcy M. L. (2) oraz dzieci Ł. L. i W. L. po 1/3 części. W. L. syn W. zmarł dnia 15 października 1998 r. i spadek po nim nabyli żona T. L., syn M. L. (1) i syn P. L. w całości. M. L. (2) zmarła 15 czerwca 2000 r. i spadek po niej nabył na podstawie testamentu z dnia 30 sierpnia 1996 r. M. L. (1) w całości.

Ł. L. zmarła dnia 24 maja 2006 r. Spadek po niej nabyli na podstawie ustawy siostra M. K. w 1/2 części i bratankowie M. L. (1) i P. L. po 1/4 części.

Aktualnie udziały w prawie do lokalu przysługują więc:

- M. L. (1) w wysokości 55/72

- P. L. w wysokości 7/72

- M. K. w wysokości 6/72

- T. L. w wysokości 4/72

Istnieją pokwitowania wystawione przez M. L. (1) potwierdzające otrzymanie pożyczek w okresie od 1 września 2000 r. do 30 stycznia 2004 r.

Istnieje dokument datowany na dzień 14 lutego 2004 r. stwierdzający zawarcie w tym dniu pomiędzy T. L. a M. L. (1) umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie kwoty 96000zł. 60% własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu przy ul. (...) w K. z zastrzeżeniem warunku, że jeśli pożyczka zostanie w terminie spłacona w całości następuje zwrotne przeniesienie własności.

Postępowanie egzekucyjne KM 1171/12 prowadzone przez komornika D. U. wszczęto na podstawie tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 9 czerwca 2005 r. zasądającego na rzecz M. K. od M. L. (1) kwotę 14222,22zł z odsetkami ustawowymi od dnia 22 lutego 2002 r.

Pismem z dnia 1 lipca 2012 r. Komornik zawiadomił M. L. (1) o wszczęciu egzekucji z własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) w K. przy ul. (...). Dla zajętego lokalu brak księgi wieczystej.

Pismem z dnia 22 stycznia 2013 r. Komornik zawiadomił T. L. o wszczęciu egzekucji z udziału w ograniczonym prawie rzeczowym – udziale w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nr (...) w K. przy ul. (...). Dla zajętego lokalu brak księgi wieczystej. Zawiadomienie doręczono T. L. w dniu 30 stycznia 2013 r.

Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 841 k.p.c. i wskazał, że powódka dochowała terminu do wytoczenia powództwa przewidzianego w art. 841 par. 3 k.p.c. O wszczęciu egzekucji w stosunku do spornego prawa własnościowego do lokalu powódka dowiedziała się bowiem w dniu 30 stycznia 2013 r. W tej bowiem dacie doręczono powódce zawiadomienie komornika o wszczęciu postępowania egzekucyjnego w stosunku do spornego lokalu, a przeprowadzone postępowanie dowodowe nie daje podstaw do ustalenia aby o fakcie zajęcia tego lokalu przez komornika powódka dowiedziała się w jakiejś wcześniejszej dacie. Natomiast pozew został wniesiony 1 lutego 2013 r.

Potrzeba uczestnictwa w niniejszym postępowaniu jako pozwanego M. L. (1) nie zachodziła albowiem wyniki postępowania nie wskazują na to, aby osoba ta kwestionowała prawa powódki.

Jak wynika z treści zawiadomienia skierowanego do dłużnika M. L. (1) komornik, na podstawie wniosku pozwanej w oparciu o tytuł wykonawczy przeciwko M. L. (1), zajął całe własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...). W piśmie tym jako przedmiot egzekucji wskazane zostało całe prawo własnościowe spółdzielczego do tego lokalu. Treść dokumentów zawartych w aktach komorniczych nie wskazuje nadto aby zajęcie tego prawa zostało ograniczone następnie do udziału w tym prawie. Wprawdzie w zawiadomieniu skierowanym do powódki mowa jest o zajęciu udziału w ograniczonym prawie rzeczowym, jednakże tej czynności nie można potraktować jako ograniczenia dokonanego zajęcia skoro nie ma skonkretyzowanego udziału, do którego zajęcie zostało ograniczone poprzez chociażby wskazanie wysokości tego udziału i osoby do tego udziału uprawnionej.

Do prawa własnościowego do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) współuprawniona jest również powódka jako współspadkobiercy W. L. – spadkobiercy zmarłego W. L.. M. L. (1), P. L. i T. L. pozostają w zakresie udziałów po 1/18 części we wspólności majątku spadkowego w rozumieniu art. 1035 i nast. k.c. po W. L.. M. L. (1), P. L. w zakresie udziałów po 1/24 części i M. K. w zakresie udziału w 1/12 części pozostają we wspólności majątku spadkowego w rozumieniu art. 1035 i nast. k.c. po Ł. L.. Zarazem M. L. (1) w zakresie udziałów 1/6, 1/18 i 1/24, P. L. w zakresie udziałów w wysokości 1/18 i 1/24, T. L. w zakresie udziału w wysokości 1/18 i M. K. w zakresie udziału w 1/12 części pozostają we wspólności majątku spadkowego w rozumieniu art. 1035 i nast. k.c. po W. L..

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska powódki, że M. L. (1) przeniósł skutecznie na powódkę posiadane udziały we własnościowym prawie do lokalu. Pisemna umowa przeniesienia udziału we własnościowym prawie przez M. L. (1) na powódkę jest bowiem nieważna z mocy art. 73 § 2 k.c. jako naruszająca przewidziany w obowiązującym w dniu 14 lutego 2004 r. art. 17[2] ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1222) wymóg formy aktu notarialnego. Sąd wskazał natomiast, że powódka nie jest wskazana jako dłużnik w tytule egzekucyjnym na podstawie której w sprawie KM 1171/12 jest prowadzona egzekucja, a zatem już z tego choćby powodu prowadzenie egzekucji do całego własnościowego prawa do lokalu narusza jej prawa wynikające z udziału w wysokości 1/18 części i legitymowałyby do wytoczenia powództwa o zwolnienie spod egzekucji przysługującego jej udziału w tym prawie. Ponadto z uwagi ma charakter wspólności, należało, że powódka jest uprawniona do wytoczenia powództwa o zwolnienie tego prawa spod egzekucji w całości, a w szczególności również w odniesieniu do udziałów jakie w prawie tym przysługują M. L. (1). Zgodnie bowiem z art. 779 § 1 k.p.c. do egzekucji ze spadku potrzebny jest tytuł przeciwko wszystkim spadkobiercom. Konsekwencją tego uregulowania jest to, że aż do momentu ustania wspólności majątku spadkowego (w szczególności do dokonania działu spadku) wierzyciele, którzy nie dysponują

tytułami egzekucyjnymi przeciwko wszystkim spadkobiercom nie mogą zaspokajać się z udziałów przysługujących tym spadkobiercom w prawach wchodzących w skład majątku spadkowego pozostającego we wspólności majątku spadkowego (w tym poglądzie Sąd Okręgowy odwołał się do treści orzeczenia Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy z dnia 26 stycznia 1965 r. II Cr 756/64 oraz glosy Wengierka, Państwo i Prawo z 1967 r. nr 3, s. 541-545).

Zdaniem Sądu Okręgowego ograniczenie przewidziane w art. 779 k.p.c. dotyczy udziałów w spornym prawie, które stanowią składniki spadków po W. L., W. L. i Ł. L., w tym również i tych, które przysługują M. L. (1) jako dziedziczącemu po W. L. za pośrednictwem W. L., M. L. (2) i Ł. L.. Odnosząc się do udziału w 1/2 części, który przysługiwał M. L. (2) z tytułu udziału w majątku wspólnym W. L. i M. L. (2) i został odziedziczony przez M. L. (1) jako jedyne spadkobiercę M. L. (2), Sąd pierwszej instancji podniósł, że przedmiotowe własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego stanowiło przedmiot wspólności ustawowej W. L. i M. L. (2). Do wspólności tego prawa, jako całości, z chwilą śmierci W. L., z mocy art. 42 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci W. L., należało odpowiednio stosować przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych. Z dniem 20 stycznia 2005 r. uległ zmianie dotychczasowy art. 42 k.r.o. i wszedł w życie aktualnie obowiązujący art. 46 k.r.o., zgodnie z którym w sprawach nieunormowanych w artykułach poprzedzających od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Wejście w życie tego przepisu spowodowało zmianę reżimu prawnego jakim podlegała wspólność spółdzielczego prawa własnościowego do lokalu przy ul. (...) jako wchodzącego do chwili śmierci W. L. w skład majątku wspólnego M. L. (2) i W. L.. Przepis przejściowy zawarty w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. nr 162, poz. 1691) przewiduje zastosowanie do stosunków unormowanych w tej ustawie uregulowań obowiązujących od dnia 20 stycznia 2005 r. Zagadnienie reżimu prawnego składników majątku wspólnego w okresie pomiędzy ustaniem wspólności ustawowej a podziałem majątku wspólnego nie mieści się w hipotezie uregulowań zawartych w art. 5 ust. 2-7 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. W szczególności nie można do niej zastosować uregulowania z art. 5 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. ponieważ mowa w niej wyłącznie o podziale majątku wspólnego i zwrocie wydatków i nakładów o ile wspólność ustała przed wejściem ustawy w życie, podczas gdy art. 46 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym od dnia 20 stycznia 2005 r. wyraźnie rozróżnia zagadnienia podziału majątku wspólnego i zagadnienia reżimu prawnego majątku w okresie pomiędzy ustaniem wspólności i podziałem. Skoro z mocy art. 46 k.r.o. w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. wspólność składników majątku wspólnego w okresie pomiędzy ustaniem wspólności ustawowej a podziałem majątku wspólnego została poddana odpowiednio stosowanym przepisom o wspólności majątku spadkowego, oznacza to konieczność odpowiedniego zastosowania nie tylko przepisów o tej wspólności zawartych w kodeksie cywilnym (np. art. 1036 k.c.), ale również i odnoszących się do tej wspólności uregulowań zawartych w innych ustawach, a zatem w szczególności i wyżej wskazanego art. 779 k.p.c. Zastosowanie tego przepisu oznacza natomiast, że obecnie powódka, aż do momentu dokonania działu spadków po W. L., Ł. L. i W. L. oraz podziału majątku wspólnego po M. L. (2) i W. L., mogłaby wszcząć egzekucję z własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) tylko w oparciu o tytuł wykonawczy przeciwko wszystkim poza powódką następcom prawnym W. L. i M. L. (2). Tytuł egzekucyjny w oparciu o który powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne sygn. akt KM 1171/12 dotyczy jednak wyłącznie M. L. (1). Skoro zatem prowadzenie postępowanie egzekucyjnego w stosunku do własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) narusza art. 779 k.p.c. to powódce, jako jednej ze współuprawnionych do tego prawa przysługuje legitymacja do wytoczenia powództwa o zwolnienie tego prawa spod egzekucji w całości. Konsekwencją tego rozstrzygnięcia było orzeczenie o kosztach procesu według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Apelację od tego wyroku złożył pozwana zaskarżając wyrok w części tj w zakresie udziału 17/72 części, który nie stanowi przedmiotu egzekucji jako nie stanowiący udziału M. L. (1) oraz w zakresie udziału tego dłużnika przysługującego mu w wyniku spadkobrania po M. L. (2).

Skarżąca zarzuciła :

błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia poprzez

przyjęcie, że Komornik Sądowy D. U. prowadzi w sprawie sygn. akt KM 1171/12 egzekucję ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) również w zakresie udziałów należących do P. L., T. L. oraz M. K.,

naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 841 par. 1 k.p.c. poprzez zastosowanie tego przepisu do udziałów w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) należących do

P. L., T. L. oraz M. K., mimo, że Komornik Sądowy D. U. w sprawie sygn. akt KM 1171/12 nie prowadził w dacie złożenia pozwu postępowania egzekucyjnego w tym zakresie, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez objęcie treścią wyroku udziału w tym prawie, który nie jest przedmiotem postępowania egzekucyjnego. Ponadto pozwana zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że powódka dowiedziała się o wszczęciu egzekucji z udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) w dniu 30 stycznia 2013 roku dopiero z pisma Komornika Sądowego D. U. z dnia 22 stycznia 2013 roku, naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 841 par. 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo, że powódka złożyła pozew w niniejszej sprawie po upływie miesiąca od dowiedzenia się o tym, że Komornik Sądowy D. U. prowadzi postępowanie egzekucyjne z udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...).

Pozwana zakwestionowała także dokonaną przez Sąd Okręgowy wykładnię co do zastosowania art. 42 k.r.o, przed nowelizacją z 2005 roku i art. 46 k.r.o, po nowelizacji z 2005 roku oraz art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw poprzez ich błędną wykładnię, która doprowadziła do przyjęcia, że do czasu dokonania działu spadków po W. L., Ł. L. i W. L. oraz podziału majątku wspólnego po M. L. (2) i W. L. powódka nie może wszcząć egzekucji z udziału M. L. (1) w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...), który odziedziczył udział jako jedyny spadkobierca po M. L. (2) z tytułu jej udziału w majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową z W. L.. Pozwana wniosła także zażalenie od rozstrzygnięcia o kosztach procesu zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zażalenia i o zasądzenie kosztów.

Rozpoznając apelację i zażalenie Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sadu Okręgowego i zważył co następuje:

Pozwana wniosła apelację co do istoty sprawy, który rozpoznano, co czyni niedopuszczalne zażalenie. Zgodnie bowiem z art. 394§1 pkt 9 k.p.c. zażalenie przysługuje na postanowienie dotyczące kosztów procesu, jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy. Skutkowało to odrzuceniem zażalenia na podstawie art. 373k.p.c. w zw. z art. 397§2 k.p.c.

Odnosnie zarzutów apelacji zważyć trzeba, że powódce przysługuje udział we współwłasności nieruchomości, z której prowadzona była egzekucja. Nie ulega wątpliwości, że współwłasność jest prawem podmiotowym o charakterze bezwzględny, skutecznym ergo omnes (art. 140 k.c.). Zobowiązania objęte postępowaniem egzekucyjnym są zobowiązaniami osobistymi M. L. (1), który jest spadkobiercą udziałów M. L. (2) w majątku, przy czym do udziału tego odpowiednio stosuje się przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 42 k.r.o., art. 1035 k.c.).Przewidziany w § 3 art. 841 k.p.c. termin do wniesienia powództwa rozpoczyna bieg od dnia, w którym osoba trzecia dowiedziała się o zajęciu w wyniku skierowania do danego przedmiotu egzekucji z naruszeniem jej prawa i chodzi tu o faktyczne powzięcie wiadomości o zajęciu, a nie dzień, w którym mogła dowiedzieć się o zajęciu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 274/10, LEX nr 707865).Bez znaczenia są więc podnoszone przez powódkę w apelacji okoliczności dotyczące sprawowania przez powódkę zarządu, z których nie można wyprowadzić domniemania wiedzy o dokonanych zajęciu i jego zakresie. Tu trzeba też zwrócić uwagę, że zaszłości dotyczące daty dowiedzenia się powódki o egzekucji i zakres postępowania egzekucyjnego nie stanowi nowej okoliczności i mógł być dowodzony przed Sadem pierwszej instancji, stąd wnioski dowodowe w tym zakresie są spóźnione.

Przed dokonaniem działu spadku i podziału majątku wspólnego każdy ze współuprawnionych do przedmiotu majątku wspólnego może żądać zwolnienia spod egzekucji całego przedmiotu skoro ma prawo żądania przyznania całego przedmiotu majątku na własność. Dotyczy to całego przedmiotu egzekucji niezależnie od tego czy dłużnik nabył prawo do przedmiotu egzekucji jako współspadkobierca po jednym z małżonków czy jako wyłączny spadkobierca po drugim małżonku. Skutki zajęcia wynikające z art. 925§1 k.p.c. w zw. z art. 929§1 k.p.c. dotknęły powódkę nawet jeżeli ostatecznie komornik faktycznie, lecz bez częściowego, umorzenia postępowania egzekucyjnego ograniczył egzekucję tylko do nieokreślonego udziału dłużnika. Skutki zajęcia bowiem powstały.

Niezależnie od tego należy zwrócić uwagę na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 lutego 2010 r., III CZP 132/09 (OSNC 2010/6/90), z którego wynika brak możliwości prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego tylko przeciwko jednemu z małżonków. Powódka więc jako osoba, która może otrzymać przedmiot zajęcia w wyniku działu spadku w całości może żądać zwolnienia spod egzekucji całego przedmiotu albowiem egzekucja ta narusza jej uprawnienia.

Niezasadne są zarzuty dotyczące art. 42 sprzed nowelizacji i art. 46 po nowelizacji k.r.o. Do majątku, który był objęty wspólnością ustawową, od chwili jej ustania stosuje się przepisy - odpowiednio - o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku (art. 46 k.r.o.). Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2004.162.1691) przepisy ustawy stosuje się do stosunków w niej unormowanych, chociażby powstały przed jej wejściem w życie, chyba że przepisy ust. 2-7 stanowią inaczej. Słusznie Sąd Okręgowy przyjął zawężającą interpretację ust. 5 zgodnie z którym przepisy dotychczasowe stosuje się do podziału majątku wspólnego małżonków a nie do samego majątku. Wprawdzie egzekucję prowadzi się według przepisów dotychczasowych jednakże w tym przypadku ocena dotyczy uprawnienia powódki wynikającego z prawa materialnego. Podzielić więc należy stanowisko Sądu Okręgowego, że do masy majątkowej stanowiącej do chwili śmierci W. L. wspólność z M. L. (2), która nie została podzielona mają w tym przypadku odpowiednie przepisy o dziale spadku. Przed zmianą kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dokonana ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. art. 42 przewidywał, że od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, mają odpowiednie zastosowanie przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów art. 43 i art. 45. Nawet w poprzednim stanie prawnym traktowano jednak taką współwłasność o charakterze zbliżonym do współwłasności majątku spadkowego w rozumieniu art. 1035 k.c., do której również przepisy o współwłasności stosuje się tylko odpowiednio. Już więc poprzednio przyjmowano, że po ustaniu wspólności ustawowej wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jedno z małżonków (jego spadkobierca), nie może żądać zaspokojenia wprost z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład majątku, który był objęty wspólnością. Według przeważającego w doktrynie poglądu, zaspokojenie wierzyciela z udziału dłużnika w majątku wspólnym wymaga uprzedniego zajęcia prawa dłużnika do żądania podziału majątku wspólnego (art. 896 i 912 k.p.c.), wystąpienia na tej podstawie o podział majątku wspólnego, a po przeprowadzeniu podziału - skierowania egzekucji do przedmiotów, jakie przypadły dłużnikowi (por. L. Stecki - "Ustanie ustawowej wspólności małżeńskiej majątkowej"; F. Zedler - "Dochodzenie roszczeń majątkowych od małżonków"; J. St. Piątkowski - "System Prawa Rodzinnego").

Wskazać też trzeba, że W. L. zmarł przed M. L. (2). Dokonanie działu spadku po Ł. L. wymagało w zasadzie w takim przypadku dokonanie działu jednocześnie z podziałem majątku wspólnego (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1972 r. III CZP 100/71 OSNC 1972/7-8/129) co również przemawia za stosowaniem analogicznego reżimu prawnego do udziału pozostałego po M. L. (2) jak pozostałego po W. L.. W interesie wierzyciela jest, żeby przedmiot ten został w wyniku podziału majątku wspólnego przyznany dłużnikowi. Wierzyciel może do tego doprowadzić, jeżeli weźmie udział w postępowaniu, którego wynikiem jest podział majątku wspólnego. Jeżeli postępowanie takie nie toczy się, wierzyciel może zająć prawo dłużnika do żądania podziału majątku wspólnego i działu spadku (912 k.p.c.) i wystąpić na tej podstawie o podział majątku wspólnego (tak też Sąd Apelacyjny w Szczecinie z dnia 7 marca 2013r. sygn. akt I ACa 838/12 Lex nr 1344227).

W orzecznictwie akcentuje się zatem konieczność dokonania podziału majątku wspólnego, przed momentem skierowania egzekucji przez wierzyciela, którego dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków, do przedmiotów nim

objętych, choćby już po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej na skutek orzeczenia rozwodu. Do chwili działu dotychczas wspólny małżonków stanowi masę, do której stosuje się przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z uwzględnieniem przepisów o dziale spadku, a zaspokojenie wierzyciela z przedmiotu należącego do takiej masy podlegało ograniczeniom z art. 912 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 274/10, LEX nr 707865).

Niezależnie więc od niezasadności zarzutu naruszenia aktualnie obowiązującego art. 46 k.r.o. nawet i w poprzednim stanie prawnym powódce jako współspadkobiercy po W. L. służyłoby powództwo o zwolnienie przedmiotu spod egzekucji (por. też glosę E. W. do orzeczenia Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy z 26 stycznia 1965 r. (II Cr 756/65, "Państwo i Prawo" z 1967 r., nr 3) . Oddaleniu powództwa sprzeciwia się więc przede wszystkim przepis art. 912§1 k.p.c. Z tych przyczyn, brak jest podstaw do zakwestionowania wydanego w niniejszej sprawie rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny stoi natomiast na stanowisku, że w tym przypadku zachodziła podstawa do odstąpienia od obciążenia pozwanej kosztami a to z uwagi na całkowitą niezasadność zarzutów powódki, trudną sytuację majątkową pozwanej, która uzasadniała zwolnienie jej od kosztów postępowania oraz niejednolitość poglądów co do możliwości prowadzenia egzekucji z udziałów w przedmiocie należącym do majątku wspólnego (vide wyrok Sadu najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011r. sygn. akt IV CSK 414/10). Wobec powyższego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386§1 k.p.c. w ten sposób, że odstąpił od obciążenia pozwanej kosztami procesu. Jednocześnie przyznał na rzecz pełnomocnika powódki koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu na podstawie §6 pkt 7 i 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. 2013r. poz. 461). Oczywista omyłka zawarta w sentencji w tym zakresie wymagała sprostowania na podstawie art. 350§1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. Dalej idącą apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c., przyjmując wskazane wyżej podstawy zastosowania tego przepisu także w postępowaniu odwoławczym. Także i w tym przypadku przyznano koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu , stosując przepisy §2, §6pkt6, § 13ust.1 pkt 2, i § 19 ust.1 (tj.2700zł + Vat 621zł) oraz odpowiednio §6 pkt 5 i §13 ust. 2 pkt 2 (tj.1200zł +Vat 276zł) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. 2013r. poz. 461).